

V
M

IDES
INISTRIJA

ŪDENS

Ūdens ir svarīgs visiem dzīvajiem organismiem. Tāpēc ūdens aizsardzība bija viens no pirmajiem sektoriem Eiropas Savienības (ES) vides politikā, kurā jau kopš septiņdesmitajiem gadiem ar direktīvu palīdzību tiek noteikti kvalitātes normatīvi dažādiem ūdens veidiem (peldūdeņiem, dzeramajam ūdenim u.c.) un pieļaujamais piesārņojums dažādos ūdens izmantošanas sektoros (pazemes ūdeņi, sadzīves notekūdeņi u.c.).

Kompleksa pieeja ūdens baseinu apsaimniekošanai

Jauns pavērsiens ES ūdens politikā vērojams no 2000.gada, kad tika pieņemta Ūdens struktūrdirektīva, kas balstīta uz kompleksu pieeju ūdens sateces baseinu apsaimniekošanai. Tā paredz:

- upju sateces baseinu apsaimniekošanas plānu izstrādi, īstenošanu un uzraudzību,
- nodrošināmos ūdens kvalitātes rādītājus,
- pieļaujamās piesārņojošo vielu emisijas ūdeni,
- cenu noteikšanu virszemes un pazemes ūdens izmantošanai.

ES ūdens politikas īstenošanā liela loma ierādīta sadarbībai starp valsts un pašvaldību institūcijām un sabiedrību, motivējot un dodot iespēju ikvienam piedalīties ūdens baseinu apsaimniekošanā.

Ari Latvijā izveidoti četrlielāko upju – Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas sateces baseinu apgabali, kuriem kompleksus apsaimniekošanas plānus un programmas paredzēts izstrādāt līdz 2009. gadam. Pirmais plāns jau izstrādāts Daugavas sateces baseina apsaimniekošanai.

ES LIFE Environment finansu programma

Viena no ES LIFE Environment programmas prioritātēm ir ūdens baseinu apsaimniekošana, pazemes ūdeņu aizsardzība, notekūdeņu un izkļiedētā piesārņojuma samazināšana. Projektam jānodrošina līdzfinansējums 50 – 70% apmērā, projekta minimālais budžets ir 300 tūkst. eiro.

Ūdenssaimniecība Latvijā

Latvijā īstēnotajos ūdenssaimniecības projektos vispusīgi tiek risināti gan kvalitatīva dzeramā ūdens sagatavošanas un ūdensapgādes, gan arī notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas jautājumi.

Lai gan dzeramā ūdens kvalitāte Latvijā principā atbilst ES prasībām, tās kvalitāti pazemina salīdzinoši augstais dzelzs un mangāna, kā arī pazeminātais flora saturs, ko nosaka dabiskie apstākļi. Bez tam dzeramā ūdens kvalitāti būtiski ietekmē ūdensapgādes tīklu sliktais tehniskais stāvoklis. Arī notekūdeņu attīrīšana nereti ir vides aizsardzības prasībām neatbilstoša novecojušo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dēļ.

Īstenojot ūdensapgādes projektus, pašvaldībās pakāpeniski tiek nodrošināta ES prasībām atbilstoša dzeramā ūdens piegāde un kvalitatīvu ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība iedzīvotājiem.

Izvērtējot ES prasības ūdensapgādē, valsts un pašvaldību finansiālas iespējas, iedzīvotāju maksātspēju un ES iestāšanās sarunās panākto pārejas periodu, 88 Latvijas pilsētas iedalītas trīs kategorijās ES direktīvu prasību ieviešanai:

- iedzīvotāju skaits lielāks par 100 tūkst. (Rīga, Daugavpils, Liepāja) – ES direktīvām atbilstoša ūdensapgāde jānodrošina līdz 2008. gadam,
- iedzīvotāju skaits 10 – 100 tūkst. (20 pilsētas) – ES direktīvām atbilstoša ūdensapgāde jānodrošina līdz 2011. gadam,
- iedzīvotāju skaits 2 – 10 tūkst. (65 pilsētas) – ES direktīvām atbilstoša ūdensapgāde jānodrošina līdz 2015. gadam.

Jau ES kandidātvalsts statusā Latvija ūdenssaimniecības sakārtošanai piesaistījusi ievērojamus līdzekļus no pirmsiestāšanās strukturālā fonda ISPA, kā arī ES PHARE un LIFE programmām. Šo darbu paredzēts turpināt, izmantojot iespējas, ko sniedz ES strukturālie, kohēzijas un reģionālās attīstības fondi.

Stingras prasības ūdensapgādei un peldūdeņiem

Sadzīves un rūpnieciskie notekūdeņi ir viens no galvenajiem ūdens piesārņojuma iemesliem, tāpēc šī piesārņojuma mazināšanai ES tiek vēlēta ļoti liela vērība. ES Pilsētu notekūdeņu direktīva nosaka stingras prasības notekūdeņu savākšanai, attīrīšanai un izvadišanai vidē.

ES Dzeramā ūdens direktīva izvirza prasību piegādāt cilvēku veselībai nekaitīgu ūdeni, nosakot 48 parametrus dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanai.

ES Peldūdeņu direktīva nosaka minimālos ūdens kvalitātes rādītājus peldūdeņos, ņemot vērā gan sabiedrības veselības, gan peldvietas pievilcības aspektus. Tā ietver arī vispusīgas peldūdeņu kvalitātes novērtēšanas un kontroles prasības.

Iespējamie ieguvumi:

- Uzlabosies dzeramā ūdens kvalitāte
- Uzlabosies peldūdeņu kvalitāte
- Uzlabosies ūdens ekosistēmu stāvoklis
- Palielināsies zivju un citu ūdens dzīvnieku skaits un daudzveidība

Papildus informācija:

LR Vides ministrija

www.vidm.gov.lv

ES LIFE Environment programma

<http://europa.eu.int/comm/environment/life/life/environment.htm>

Daugavas projekts

www.daugava.lv

